

Kosovo: Neuspeh inicijative za povratak Srba

Author: [Erjon Kruja](#)

U trenutku kada misija UN na Kosovu daje optimisticke prognoze o povratku izbeglica, nasilje ponovo uzima maha.

Samo nekoliko sati nakon sto je sef UN misije na Kosovu, Michael Steiner, isporucio optimistican izvestaj Savetu bezbednosti u Njujorku, serija eksplozija razorila je nekoliko srpskih kuca u selu Klokot na severu Kosova. Trenutak nije mogao biti gori.

Dva americka vojnika u okviru mirovnih snaga KFOR-a pod kontrolom NATO-a ranjena su prilikom pokusaja da istraze eksplozije koje su se dogodile 31.jula. Dan ranije, njihov kontigent doneo je odluku da prestanu da nose zastitne prsluke, posto je zakljuceno da se bezbednosna situacija popravila.

Bio je to obeshrabrujuci dan za misiju UN koja je upravo objavila da je nasilje u opadanju i zalozila se za nove napore da se Srbi vrate kucama. Steiner je osudio napade i posetio vlasnika jedne od miniranih kuca.

"Ako napadaci misle da nas mogu omesti, varaju se", rekao je Steiner novinarima u Klokotu. "Udvostrucicemo napore za povratak onih koji to zele i stvaranje jednog stabilnog drustva."

Steiner je izjavio da KFOR i policija UN-a sprovode istragu kojom ce doci do "konacnog suda" o tome ko je odgovoran za ovaj incident.

Samo nekoliko dana ranije, sef UN-a najavio je projekat vredan 4,5 miliona dolara za pruzanje pomoci povratku Srba u sela u okolini Peci i Kline. Misija UN-a objavila je da ovaj pilot projekat ima za cilj da obezbedi povratak nekoliko stotina Srba mesечно, otvarajuci tako prostor za jos masovniji povratak u buducnosti.

Drugi slicni projekti organizovani u poslednje tri godine nisu davali uspeha, a proslonedeljno miniranje je dodatno opteretilo ove napore.

Oko 150.000 Srba i drugih manjina napustilo je Kosovo posle NATO bombardovanja kojim su srpske snage primorane na povlacenje iz ovog regiona.

Odmazda Albanaca uperena protiv srpske manjine smatra se glavnim razlogom ovog egzodusa, dok su ih sporadicni nasilni ispadi obeshrabrili u nameri da se vrate nazad. Oko 100.000 Srba koji su ostali na Kosovu danonocno cuvaju jedinice KFOR-a.

Pre nasilja u Klokotu, misija UN gajila je nade da ce kombinacija medjunarodne pomoci, politickih pritisaka i sigurnija bezbednosna klima dovesti do proboja u oblasti povratka Srba i drugih manjina.

Sa priblizavanjem lokalnih izbora zakazanih za oktobar i fokusiranjem paznje medjunarodne zajednice koja izbore prati, partije etnickih Albanaca pocinju da koriste neobicno tolerantan ton u svojim saopstenjima za javnost o raseljenim Srbima i njihovom povratku u gradove i sela u regionu.

Mada je broj povratnika veoma mali, zapadne vlade su poslale jasan signal albanskom vodjstvu orijentisanom na nezavisnost da Kosovo mora dokazati svoju posvecenost zastiti prava manjina, ako zeli odluku o svom konacno statusu.

Predsednik Demokratske partije Kosova i bivsi komandant Oslobodilacke vojske Kosova, OVK, Hasim Taci, nije poznat kao zagovornik pomirenja. Ali, na nedavnom partijskom kongresu, Taci je izjavio, "Povratak izbeglica ne ugrozava Kosovo. Naprotiv, on ga demokratizuje i otvara mogucnost da Kosovo dobije nezavisnost."

Premijer Kosova, Bajram Redzeqi, takodje je govorio o povratku manjina kao jednom od prioriteta njegove vlade.

Ipak, za lidere etnickih Srba, nasilje u Klokotu je pruzilo jos jedan dokaz da medjunarodna zajednica nije uspela da stvori bezbedno okruzenje za Srbe koji se nadaju da ce se vratiti svojim kucama.

Otac Sava Janjic, u komentaru nedavno objavljeno u IWPR-u, izjavio je da su eksplozije samo poslednji primer kampanje organizovane od strane veterana OVK i drugih grupa koja ima za cilj da zastrasi Srbe i spreći njihov povratak.

"Da li ce medjunarodna zajednica nastaviti praksu ignorisanja problema i tolerisanja albanskih ekstremistickih elemenata?", zapitao se otac Sava.

Jos pre incidenta u Klokotu, drugi predstavnici Srba na Kosovu kritikovali su plan za povratak izbeglica misije UN kao potpuno neadekvatan. Konstatovali su da bi prema dinamici povratka koju predvidja UN bilo potrebno oko 100 godina da se svi raseljeni Srbi vrate.

Lideri Srba na Kosovu pozivali su na "masovan povratak" izbeglih, a to bi, kako strahuju medjunarodni zvanicnici, moglo izazvati probleme.

Umesto toga, misija UN na Kosovu tvrdi da bi procesu trebalo pristupiti polako, korak po korak, uz omogucavanje pojedincima da sami odluče kada je pravi trenutak za povratak.

Srpska vlada u Beogradu, koja je skepticka u pogledu projekata za povratak izbeglica, predlozila je podelu na etnicke entitete, pri cemu bi se srpska oblast nalazila na severu Kosova. Ipak, Stenier i drugi medjunarodni zvanicnici, kao i albanski politicki lideri, odlucno su odbacili ovu ideju.

Portparol UN-a, Susan Manuel, izjavila je da je agencija registrovala oko 3.000 raseljenih Srba zainteresovanih za povratak. To jos ne znaci da ce oni koji su se prijavili zaista to i uciniti. U junu, UNMIK se nadao da ce se vratiti na hiljade raseljenih, ali vecina se predomisli.

Posle eksplozija u Klokotu prosle nedelje, jos vise Srba moze odustati od povratka kuci.

Erjon Kruja je slobodni novinar iz Pristine.

Location: Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/kosovo-neuspeh-inicijative-za-povratak-srba>